

Älykäs kylä –kokonaisuus

Smart villages

Marianne Selkänaho

Maa- ja metsätalousministeriö

Smart villages / Älykkäät kylät

- EU:n toimet älykkäille kylille on Euroopan komission huhtikuussa 2017 käynnistämä aloite, jossa panostetaan tulevaisuuden kyliin ja halutaan huomioida digitalisaatiota edistävien investointien, saavutettavuuden ja osaamisen tukeminen. Aloitteessa kannustetaan löytämään aivan uusia ja keskenään risteäviä polkuja maaseudun kehittämisen, aluekehityksen, tutkimuksen, liikenteen, energian ja digitaalisen politiikan sekä eri rahastojen aloilla.
- ENRD eli EU:n maaseutuverkoston Smart Villages -työryhmä kokosi ja jakoi tietoa vuosina 2018-2020 https://enrd.ec.europa.eu/enrd-thematic-work/smart-and-competitive-rural-areas/smart-villages_en
- Smart Rural21 verkosto kokoaa kyliä yhteen ja jakaa hyviä käytäntöjä ja osaamista <https://www.smartrural21.eu/smart-rural-21-project/>

Älykkäät kylät

- Suomen suunnitelmaa on koottu ENRD:n julkaisuun:
https://enrd.ec.europa.eu/sites/default/files/enrd_publications/smart-villages-briefs-finland_future_cap_strategic_plans.pdf
- Kylätoiminnan pitkä historia
- Tulevalla kaudella älykkäät kylät saavat oman kehittämisvälineensä
- Digitalisaatio on myös älykkäiden kylien kehittämisessä tärkeässä asemassa – vaikkei kyse olekaan pelkästään siitä. Kaikki älykkäät ratkaisut rakentavat kylän tulevaisuutta - olivat ne sitten sosiaalisia, taloudellisia tai ympäristöön liittyviä. Älykäs sopeutuminen tuo omat mahdollisuutensa.

CAP-suunnitelma-asetuksessa:

- ”Koska monet unionin maaseutualueet kärsivät rakenteellisista ongelmista, kuten houkuttelevien työmahdollisuuksien puutteesta, osaamisvajeesta, liityntäverkkoihin, infrastruktuuriin ja peruspalveluihin tehtyjen investointien vähyydestä ja nuorten maaltamuutosta, on olennaisen tärkeää vahvistaa näiden alueiden sosioekonomista rakennetta **Cork 2.0. -julistuksen** mukaisesti erityisesti luomalla työpaikkoja ja tekemällä sukupolvenvaihdoksia eli tuomalla maaseutualueille työpaikkoja ja kasvua, edistämällä sosiaalista osallisuutta ja sukupolvenvaihdoksia sekä **kehittämällä älykkäitä kyliä kaikkialla Euroopan maaseutualueilla**. Kuten tiedonannossa *Ruoan ja maanviljelyn tulevaisuus* todetaan, maaseudun uudet arvoketjut, kuten uusiutuva energia, nouseva biotalous, kiertotalous ja ekomatkailu, voivat tarjota maaseutualueille hyvää kasvu- ja työllistämispotentiaalia. Tässä yhteydessä rahoitusvälineillä ja InvestEU-takuun käytöllä voi olla ratkaiseva rooli rahoituksen saannin varmistamisessa sekä maatalojen ja yritysten kasvukapasiteetin edistämisessä. Maaseutualueilla on työllistymismahdollisuuksia laillisesti maassa oleskeleville kolmansien maiden kansalaisille, mikä edistäisi sosiaalista ja taloudellista kotoutumista varsinkin yhteisölähtöisten paikallisten kehittämisstrategioiden puitteissa.”

Älykkäät kylät (Smart Villages):

Älykkäät kylät komission näkökulmasta

- Älykkäät kylät ovat Maaseudun yhteisöjä, jotka edistävät **omia paikallisia aloitteitaan löytääkseen käytännölliset ratkaisut haasteisiin ja löytävät uusia mahdollisuuksia hyödyntää digitalisaatiota.**
- Älykkäät kylät voivat liittyä **kyläkeskukseen, joka tarjoaa erilaisia palveluja** ja tuo ”fasiliteetit” lähemmäksi ihmisiä. Yhteistyö/yhdessä tekemisen tilat (e-labit), digitalisaation avulla parannettavat vanhusten palvelut älykkään kotihoidon kautta, digitaaliset koulutukset/kurssit, liikkumista helpottavat sovellukset jne...
- Komission määritelmä: <https://digitevent-images.s3.amazonaws.com/5c0e6198801d2065233ff996-registrationfiletexteditor-1551115459927-smart-villages-briefing-note.pdf>

Komission ja ENRD:n ajatuksia toteutukseen

- Jäsenmaan tulee kuvata Smart Villages –toimenpide CAP-suunnitelmassa
- Smart Villages are about channelling the energy, vision and commitment of local people towards local action. The project examples and initiatives clearly indicate that Smart Villages usually begin with **local people coming together around a common problem or a common vision in order to implement some form of ‘plan of actions’ to achieve a specific goal.**
 - Toimintasuunnitelma yhteisen haasteen ratkaisemiseksi tai paikallisten voimavarojen hyödyntämiseksi.

Älykkään kylän suunnitelmassa toteutettavia toimia:

Älykkäiden kylien hankkeiden teemoja:

- **Taloudelliset** - investoinnit ja toimenpiteet **nousevien arvoketjujen ja paikallisten taloudellisten klusterien** (sekä maatalouden että muun kuin maatalouden) tukemiseksi (yritystoiminnan kehittäminen), jotka perustuvat paikallisiin hyödykkeisiin ja (potentiaalisiin) suhteellisen edun alueisiin (biotalous, älykkäät turistikohdeet jne.). Älykkäät liikenne- ja logistiikkaratkaisut, **älykkäät paikalliset palvelut ja palveluketjut** sekä **älykkäät ruokaketjut, digitalisointi** ja yritysten yhteistyö. Ja **laajakaistayhteydet** ja erilaiset mallit yrityksille (esimerkiksi sosiaalinen yrittäjyys), **monipaikkaisuus**, paikkariippumattoman työnteon mahdollisuudet
- **Sosiaaliset** - innovaatiot **kestävien ja laadukkaiden palvelujen ja kestävän toiminnan mahdollistamiseksi**. Mm. **sosiaalisten ja kulttuuripalvelujen** varmistaminen. Sijoitukset tulevaisuuden taitoihin. Kaupunkien ja maaseudun yhteydet. **Kestävä hyvinvointi**: vältetään segregatio ja eriarvoisuus ihmisten välillä, parannetaan maahanmuuttajien ja muiden uusien tulijoiden kotouttamista, yhteisöä, elinoloja, kulttuuria, turvallisuutta. Tietämys, tieto - myös hiljainen tieto - kylistä toiminnassa. Monipalvelukeskukset, etäopiskelupisteet.
- **Ympäristö** - innovaatiot **resurssitehokkuuden** parantamiseksi, **paikallisten energiayhteisöjen** luomiseksi, **hiilijalanjäljen vähentämiseksi**, **biologisen monimuotoisuuden lisäämiseksi** sekä **ympäristövarojen suojelemiseksi**. Kunnan viranomaiset, yrityssektorin edustajat, paikalliset asukkaat, tutkimuslaitokset ja asiantuntijat työskentelevät yhdessä kehittääkseen ja räätälöidäkseen uusia kustannustehokkaita ratkaisuja päästöjen vähentämiseksi, etenkin kuljetuksen, asumisen ja ruuan yhteydessä. Vähähiiliset kylät: kiertotalous, kestävä ruoantuotanto ja paikallinen ruoka

Toteutuksen vaihtoehtoja

- **Älykäs kylä –yhteistyöhanke:**
 - Kylien tms. yhteisön yhteistyöhanke: Kahden tai useamman kylän/yhteisön yhteinen konkreettinen suunnitelma ja sen toteuttaminen = **innovaatiohanke** (vrt. EIP-hankkeet =paikallinen innovaatiohanke), jossa väh. 2 toimijaa etsivät yhdessä ratkaisua haasteeseen. Asiantuntija-apua ja konkreettista tekemistä. Kaksi tai useampi kylä yhdessä tai kylä ja oppilaitos tai muu asiantuntija yhdessä tms.
 - Esim. digiloikkaa koko kylälle, monipalvelukeskus ja palvelut kuntoon digitalisaatiota hyödyntäen, kokeiluja, energiaomavaraisuuden edistäminen, ympäristö- ja ilmatoratkaisuja, bio- ja kiertotaloutta, työpaikkoja, nuorten omat jutut, erityisryhmät, naisten yrittäjäyys...
 - Hakijana/toteuttajana: kyläyhdistys tai muu kylän toimija, yhdistys, osuuskunta, kunta
 - Useamman vuoden hankkeita, suunnitelmallista toimintaa ja konkreettisia toimia, investoinnit erikseen (ei vielä linjausta)

Älykäs maaseutu –teemahanke / aktivointihanke / koordinoitihanke

- pitkäkestoinen sateenvarjo- / teemahanke, jonka tavoitteena esim. digitalisaation edistäminen, laajakaista-asioiden aktivointi, uusi yhteistyö, uudet tapahtumat, pienten yritysten aktivointi ja verkottaminen ym. Aktiviteetti – selkeä nousu nykytilaan verrattuna. Sisältää myös viestintää!
 - *Älykkäiden kylien ja kuntien aktivoiminen ja verkostoituminen*
 - *Laajakaista-asioiden aktivoiminen (vrt. Lappi: ELY-Leader yhteistyössä https://www.youtube.com/watch?v=9G1wYEagXKA&list=PLyMUk47rPuqq76B2nX2SoqMCf5IPgn_Ay&index=7)*
 - *Pienten yritysten aktivoiminen yhteistyöhön ja toiminnan uudistamiseen. Myös viljelijät!*
 - *Hanke voisi olla pitkäikäinen, mahd. koko ohjelmakauden mittainen*
- Hankkeena tai verkostotyönä?
 - Alueiden välinen / valtakunnallinen

Euroopan pitkän aikavälin maaseutuvisio

- Euroopan komissio on esittänyt pitkän aikavälin vision EU:n maaseutualueille.
- Siinä sekä määritellään alueiden kohtaamia haasteita että esitellään niille tarjolla olevia lupaavia mahdollisuuksia.
- Visio perustuu ennakointiin ja maaseutualueiden kansalaisten ja muiden toimijoiden laajoihin kuulemisiin.
- Visiossa ehdotetaan **maaseutusopimusta** ja **maaseutua koskevaa toimintasuunnitelmaa**, joiden avulla EU:n maaseutualueista on tarkoitus tehdä vahvempia, verkottuneita, selviytymiskykyisiä ja vauraita.

Vision taustaa

- Euroopan maaseutualueilla asuu pysyvästi 137 miljoonaa ihmistä, ja maaseutualueet kattavat 80 % EU:n alueesta.
- Maaseutualueilla on tärkeä rooli luonnonvarojen hoidon varmistamisessa ja ilmastonmuutoksen hillitsemisessä ja siihen sopeutumisessa ja ratkaiseva rooli siirtymisessä vihreään ja kestävään Eurooppaan. Erityisesti sosioekonomiset tekijät myötävaikuttavat tähän.
- EU:n maaseutualueita koskevalla pitkän aikavälin visiolla pyritään vastaamaan näihin haasteisiin ja huolenaiheisiin hyödyntämällä EU:n **vihreän siirtymän ja digitaalisen siirtymän uusia mahdollisuuksia ja covid-19-pandemiasta saatuja kokemuksia** sekä määrittämällä keinoja parantaa maaseudun elämänlaatua, saavuttaa tasapainoinen aluekehitys ja vauhdittaa talouskasvua.

Visio ja toimintasuunnitelma koostuvat neljästä toiminta-alueesta

- *Vahvemmat maaseutualueet – ml. vaikutusvaltaiset ja elinvoimaiset yhteisöt, parempi palveluiden saatavuus sekä sosiaaliset innovaatiot*
- *Maaseutualueiden yhteydet – ml. paremmat digitaaliset yhteydet, liikenteen parantaminen ja uudet liikkumisen muodot*
- *Selviytymiskykyiset maaseutualueet, jotka edistävät hyvinvointia - ml. ympäristöresilienssi, ilmastotoimet ja sosiaalinen selviytymiskyky*
- *Vauraat maaseutualueet – ml. taloudellisen toiminnan monipuolistaminen, maatalouselintarviketoiminta ja maatilamatkailu*

Maaseutuvisiolinkkejä

- https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/new-push-european-democracy/long-term-vision-rural-areas_en
- https://ec.europa.eu/regional_policy/fi/newsroom/news/2021/06/30-06-2021-long-term-vision-for-rural-areas-for-stronger-connected-resilient-prosperous-eu-rural-areas
- <https://www.maaseutu.fi/maaseutuverkosto/teemat/maaseutu2040-tulevaisuustyö>

<https://www.maaseutu.fi/maaseutuverkosto/teemat/alykkaatkylat>

<https://mmm.fi/cap27>

